

การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น ของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง*

BUDDHADHAMMA APPLICATION FOR PEOPLE'S LOCAL POLITICAL PARTICIPATION IN ANG THONG PROVINCE

อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า

Apinyar Chatchorfa

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: apinyarchatcorfa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น และ 3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูปหรือคน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีบทบาทในชุมชน ($\bar{X} = 4.30$) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการติดต่อกับทางราชการ ($\bar{X} = 4.18$) และด้านการสื่อสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.58$) อยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ส่วนหลักอุปสรรคหรือปัญหา ส่งผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 3. นำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง จำแนกเป็นรายด้าน

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; การมีส่วนร่วมทางการเมือง; ประยุกต์; จังหวัดอ่างทอง

Abstract

This research aimed to study 1. The people's political participation at local level 2. The factors affecting the promotion of local political participation of people, and 3. To propose the application of Buddhist principles to promote the local political participation of people in Ang Thong Province, conducted with the mixed research methods. The qualitative research, Data were collected by in-depth interviewing 20 key informants. The samples included 400 people in Ang Thong Province who were 18 years and older.

The research findings were as follows: 1. The local political participation of the people in Ang Thong Province was at very high level ($\bar{X} = 4.12$). When considered on a per-side basis, sorted by average, namely, electoral aspects were at the highest level, the first level ($\bar{X} = 4.49$), followed by community roles ($\bar{X} = 4.30$) was at the highest level, in terms of government contact ($\bar{X} = 4.18$) and political communication ($\bar{X} = 3.58$) were at very high level. 2. Factors supporting political participation did not affect the local political participation of the people in Ang Thong Province. The Apparihänyadhamma, the principles leading to only development, affected the local political participation of the people in Ang Thong Province at statistically significant level of 0.01. 3. Proposal of Buddhist principles to promote local political participation of the people in Ang Thong Province. Classified by side.

Keywords: Buddhist Principles; Political Participation; Application; Ang Thong Province

บทนำ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) เป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครอง และที่สำคัญเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย (พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ, 2561) การเมืองในระดับท้องถิ่น จัดเป็นการเมืองที่อยู่ในระดับพื้นที่ มีผู้นำซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนและมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ ทำหน้าที่ในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในหน่วยงานที่รัฐจัดตั้งขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจ โดยรัฐบาลส่วนกลางมอบอำนาจบางส่วนให้บริหารจัดการในท้องถิ่น

ของตนเอง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) สำหรับการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง มีการกระจุกตัวของอำนาจอยู่ที่กลุ่ม ๆ เดียว เป็นกลุ่มที่มีสมาชิกของกลุ่มชนะการเลือกตั้งในการเมืองในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบอุปถัมภ์จากอดีตนักการเมืองระดับชาติ ยังคงมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเมืองท้องถิ่นของจังหวัดอ่างทอง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งบ่งชี้ว่ารูปแบบการเมืองในระบบอุปถัมภ์เป็นพื้นฐานของโครงสร้างทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง (อิทธิศักดิ์ วรกิจ, 2563) โดยเฉพาะในเขตจังหวัดอ่างทองที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อย่างยาวนานโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ ซึ่งเป็นเขตชุมชนดั้งเดิมที่ประชากรเคยตั้งรกรากอยู่อาศัยกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ และเป็นพื้นที่ที่ประชาชนให้ความสำคัญต่อพุทธศาสนา ตลอดจนเป็นศูนย์กลางทางการค้าหรือเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญมาตั้งแต่ยุคอดีตส่งผลให้เมืองอ่างทองในยุคปัจจุบันนี้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทั้งในแง่ของการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ตลอดจนถึงสังคมวัฒนธรรม

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะในเขตจังหวัดอ่างทองที่ประกอบไปด้วยประชากรที่มีความแตกต่างหลากหลาย ภายใต้วิถีวัฒนธรรมของชุมชนที่มีความเข้มแข็ง และยังเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีมิติทางการเมืองต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ในลักษณะของชุมชนทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ยังทำให้เกิดการเกื้อกูลกันในชุมชนอย่างเข้มแข็ง สิ่งนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดระบบอุปถัมภ์และพัฒนาตนเองจนมีเครือข่ายภาคประชาชนครอบคลุมอย่างกว้างขวาง และประชาชนในจังหวัดอ่างทองที่เป็นพหุสังคม มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างสูง มีการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการจัดระเบียบสังคม ทำให้วิถีชีวิตในชุมชนดำเนินไปด้วยความสงบสุขเรียบร้อย ซึ่งบริบทแวดล้อมทางการเมืองของจังหวัดอ่างทองมีความสอดคล้องกับหลักอภิธานิยธรรม ผู้วิจัยจึงใช้หลักอภิธานิยธรรมเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และประยุกต์หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง
- 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง
- 3 เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ขอบเขตด้านประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอ่างทอง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 226,403 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 รูปหรือคน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเมือง 4 คน ผู้เกี่ยวข้องด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5 คน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 5 คน ประชาชน 6 คน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.75 มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.25 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 25,000 บาท จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง วิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1.1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้านการเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนตัดสินใจเลือกผู้แทนที่เข้าถึงง่าย เป็นคนดีมีจริยธรรม แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ นโยบายมีความเหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ สอดคล้องกับจารีตวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของกลุ่มประชากรในชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าอิทธิพลในการขึ้นำทางการเมืองและการเลือกตั้ง ยังยึดโยงอยู่กับเครือญาติและผู้นำชุมชนที่อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ ด้านการมีบทบาทในชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากผู้นำหรือนักการเมืองที่เข้ามามีบทบาททางกิจกรรมที่เป็นประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้การประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนเป็นสิ่งที่ประชาชนเข้าไปมีบทบาทอยู่แล้ว ดังนั้นหากผู้นำชุมชนหรือนักการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้อย่างชัดเจน จะกระตุ้นให้ประชาชนแสดงบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ด้านการติดต่อกับทางราชการ พบว่า ในอดีตการเมืองใน

จังหวัดอ่างทองมีพื้นฐานมาจากระบบอุปถัมภ์ ในปัจจุบันประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ก็ยังคงติดต่อกับทางราชการโดยผ่านคนกลางซึ่งอยู่ในเครือข่ายอุปถัมภ์ ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนหรือเขตเมือง จะใช้เทคโนโลยีเป็นตัวกลางในการติดต่อกับหน่วยราชการ และจะติดต่อกับทางราชการเมื่อเกิดปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ ด้านการสื่อสารทางการเมือง พบว่า ประชาชนสื่อสารทางการเมืองในรูปแบบอย่างเป็นทางการและอย่างไม่เป็นทางการ มีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบทางเดียวและการสื่อสารสองทาง และไม่มีช่องทางในการสื่อสารผ่านตัวแทนและสื่อสารผ่านเทคโนโลยี

1.2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีบทบาทในชุมชน ($\bar{X} = 4.30$) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการติดต่อกับทางราชการ ($\bar{X} = 4.18$) และด้านการสื่อสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.58$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

2.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

2.1.1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้านระบบการเมือง พบว่า เกิดจากความสัมพันธ์จากระบบอุปถัมภ์ที่สอดแทรกมากับกิจกรรมทางจารีตวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากผู้นำชุมชนและนักการเมือง และอีกส่วนเกิดจากปัจจัยภายใน คือ สำนึกความเป็นพลเมือง และปัจจัยภายนอกหรือนโยบายจากรัฐบาล การเติบโตของระบบการเมืองใหญ่ที่ครอบงำการเมืองระดับท้องถิ่น ประชาชนในเขตชนบทจึงเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว แต่ด้วยระบบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับเสียงส่วนใหญ่ ดังนั้นประชาชนจึงเลือกผู้แทนเข้าไปบริหารงานแทนตน เพื่อดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง พบว่า เกิดจากผู้นำชุมชนและนักการเมือง ตลอดจนสภาพแวดล้อมและบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยในอดีตประชาชนเรียนรู้ประชาธิปไตยจากคนรุ่นเก่าบรรพบุรุษและผู้นำชุมชน คนรุ่นใหม่เรียนรู้ประชาธิปไตยผ่านเทคโนโลยี ปัจจุบันเกิดการผสมผสานวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม ที่ตั้งอยู่หลักการของเหตุและผล ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง พบว่า อยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่ค้าขายจนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และด้วยจังหวัดอ่างทองเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของเมืองหลวง จึงได้รับอิทธิพลทางการเมืองมาจากเมืองหลวงด้วย นอกจากนี้หาเสียงเลือกตั้งของนักการเมือง ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง พบว่า ประชาชนมีความรักสงบ รักความยุติธรรม มีความสามัคคี และมีจิตสำนึกประชาธิปไตย และเห็นว่าระบอบ

ประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและเรียกร้องสิทธิอันพึงมีตามรัฐธรรมนูญได้ โดยคนรุ่นเก่ามีอุดมการณ์ทางการเมือง คือ การออกไปเลือกตั้ง ในขณะที่คนรุ่นใหม่มีอุดมการณ์ทางการเมือง คือ การให้ความสำคัญต่อการใช้หลักสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค รู้จักการทวงสิทธิ และเคลื่อนไหวทางการเมือง นอกจากนี้ประชาชนให้ความไว้วางใจนักการเมืองจากผลงานที่เคยทำให้กับประชาชนไว้แล้ว

2.1.2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา ได้แก่ ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ($\bar{X} = 4.04$) ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ($\bar{X} = 4.03$) และด้านระบบการเมือง ($\bar{X} = 3.96$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ตามหลักอภิธานิยธรรม

2.2.1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ (ความสามัคคี) พบว่า ผู้นำชุมชนจะประชุมเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือหารือปัญหาของชุมชน โดยการนัดหมายผ่านช่องทางต่าง ๆ และการพูดคุยเรื่องการเมืองกับคนในครอบครัว กลุ่มเพื่อน หรือคนในชุมชน หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอันเป็นพื้นฐานของการเกิดการเมืองภาคประชาชนที่เข้มแข็ง ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) พบว่า การเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ หรือหาข้อยุติปัญหาของชุมชน หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน จะทำให้ลดข้อขัดแย้งในชุมชน ประชาชนเกิดความเข้าใจและยอมรับมติหรือผลจากการประชุม ในมิติทางการเมือง การเข้าร่วมประชุมของประชาชนและนักการเมือง จะสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นได้ตรงกับความต้องการของประชาชน และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) พบว่า สิ่งที่ชุมชนได้บัญญัติไว้ในระบบสังคมโดยเฉพาะวิถีชุมชนที่แฝงไว้ด้วยคติทางพุทธศาสนาจะเป็นศูนย์กลางทางจิตวิญญาณของชุมชน และยิ่งสอดคล้องกับบริบทของชุมชนจนกลายเป็นฐานในการสร้างกฎ กติกาและบรรทัดฐานที่จะใช้จัดระเบียบภายในชุมชน ประชาชนก็จะเคารพกฎข้อบังคับตามที่ได้กำหนดไว้ อย่างเคร่งครัดเพราะสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่ได้รับถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ด้านสักการเคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส) พบว่า ในอดีตชุมชนเรียนรู้ในการดำเนินชีวิตจากจารีตวัฒนธรรมของบรรพบุรุษและคติชนวิทยา จึงให้ความสำคัญกับผู้อาวุโสที่เปี่ยมไปด้วยประสบการณ์ ปัจจุบันการเมืองยังอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ดังนั้นคนรุ่นหลังยังคงให้ความสำคัญกับผู้อาวุโส ในมิติทางการเมืองนักการเมืองต้องเข้าหาผู้อาวุโสเพราะเป็นผู้ชี้แนะประชาชนในชุมชน ด้านไม่ข่มเหงบังคับปกครองสตรี (สิทธิ เสรีภาพ) พบว่า ในระบอบประชาธิปไตยได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคล และส่งเสริมความ

เสมอภาคและความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคม ในทางปฏิบัติสตรีหรือผู้ที่ยากแ่อน ยังคงได้รับการปกป้องจากจารีตวัฒนธรรมที่เอื้อต่อสตรีให้เป็นผู้สนับสนุนและดูแลสมาชิกครอบครัว ผลจากจารีตวัฒนธรรมที่อยู่บนฐานคิดทางพุทธศาสนา ทำให้ครอบครัวสามัคคี ด้านสักการะเคารพนับถือบูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (องค์กรทางการเมือง) พบว่า การเคารพบูชาต่อศาสนสถานหรือปูชนียสถาน เป็นรูปแบบทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงการจัดระเบียบสังคม ความเป็นหนึ่งเดียวและความผูกพัน โดยเฉพาะการสร้างศาสนสถานที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน จะทำให้ประชากรในชุมชนห่วงแหนและภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง เป็นการวางรากฐานในการสร้างจิตสำนึกพลเมืองที่ดีให้กับประชากรในชุมชน ด้านการอารักขาคุ่มครองป้องกันธรรมชาติ (การสนับสนุนคนดี) พบว่า ตามหลักพุทธศาสนา มีแนวคิดว่าธรรมะจะรักษาผู้ประพฤติธรรม โดยเฉพาะนักการเมือง หากเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเสียสละ และทุ่มเททำงานให้แก่ส่วนรวม ประชาชนย่อมให้ความเคารพ ยกย่อง ให้การยอมรับ

2.2.2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ตามหลักอภิธานิธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านไม่เข้มแข็งบังคับปกครองสตรี (สิทธิ เสรีภาพ) อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการอารักขาคุ่มครองป้องกันธรรมชาติ (การสนับสนุนคนดี) ($\bar{x} = 4.17$) ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) ($\bar{X} = 4.07$) ด้านสักการเคารพ นับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส) ($\bar{X} = 4.07$) ด้านสักการเคารพนับถือบูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (องค์กรทางการเมือง) ($\bar{X} = 3.91$) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ (ความสามัคคี) ($\bar{X} = 3.58$) อยู่ในระดับมาก และด้านพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) ($\bar{X} = 3.10$) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2.3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ของตัวแปรปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง (X_1) โดยกำหนดให้ตัวแปรตามเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง (Y) พบว่า Sig. of $F = 0.556$ มากกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ 0.01 แสดงว่าปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

สมมติฐานที่ 2 หลักอภิธานิธรรม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ของตัวแปรหลักอภิธานิธรรม (x_2) โดยกำหนดให้ตัวแปรตามเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัด

อ้างทอง (Y) พบว่า หลักอภินายธรรม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ้างทอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($F = 13.975$, $p\text{-value} = 0.000$) โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R-square) เท่ากับ 0.48 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (β_1) เท่ากับ 0.220

แสดงว่า หลักอภินายธรรม (X2) สามารถทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ้างทอง (Y) ได้ร้อยละ 48.0

3) การนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ้างทอง

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ้างทอง ตามหลักอภินายธรรม เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลเมืองที่ดี และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เพื่อขับเคลื่อนการเมืองให้มีความเข้มแข็ง อันจะส่งผลต่อระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมให้มีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ประกอบด้วย “สร้างความสามัคคี มีความรับผิดชอบ ยึดกรอบกติกา ศรัทธาผู้ใหญ่ ใส่ใจสตรี สดุดีองค์กร และช่วยเหลือคนมีคุณธรรม” มีดังนี้ 1) ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ (ความสามัคคี) หรือ “สร้างความสามัคคี” ได้แก่ กระตุ้นให้ประชาชนเกิดความสนใจทางการเมือง โดยการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ผลจากการที่ประชาชนเกิดความสนใจทางการเมือง จะทำให้ประชาชนติดตามข่าวสารทางการเมือง และออกไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้ง และมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น 2) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) หรือ “มีความรับผิดชอบ” ได้แก่ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรู้สึกรักและห่วงหาผูกพันที่ตนอยู่อาศัย ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีความรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนต่อไป 3) ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) หรือ “ยึดกรอบกติกา” ได้แก่ ฝึกฝนขัดเกลาให้คนในสังคมเป็นคนมีที่วินัย ด้วยการใช้ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และสังคม เป็นกลไกในการหล่อหลอม เพื่อให้ประชาชนและนักการเมืองเคารพและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ 4) ด้านสักการะเคารพนับถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส) หรือ “ศรัทธาผู้ใหญ่” ได้แก่ ส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน และสังคม ยึดถือแนวทางการให้ความเคารพ ยกย่อง และสนับสนุนนักการเมืองที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในขณะที่นักการเมืองจะต้องปฏิบัติตนตามครรลองและเป็นแบบอย่างที่ดีงาม 5) ด้านไม่ชมเชงบังคับปกครองสตรี (สิทธิ เสรีภาพ) หรือ “ใส่ใจสตรี” ได้แก่ นักการเมือง ครอบครัวยุคประสัจธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องทำหน้าที่ในการผลักดันให้มีนโยบายเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา ปกป้องสิทธิและเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะเด็ก สตรี และคนชรา อย่างเป็นรูปธรรม 6) ด้านสักการะเคารพนับถือบูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (องค์กรทางการเมือง) หรือ “สดุดีองค์กร” ได้แก่ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนให้พรรคการเมืองหรือองค์กรทางการเมือง เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการเมืองภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็ง ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย 7) ด้านการ

อารักขาคุ้มครองป้องกันธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนคนดี) “ແ່ງຂ້ອງຄົນມີຄຸນຊັ້ນ” ได้แก่ ประชาชนพึงให้ความเคารพ ยกย่อง และสนับสนุนนักรบเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเสียสละ และความมุ่งมั่นทำงานเพื่อประชาชนและประเทศชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีบทบาทในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการติดต่อกับทางราชการ และด้านการสื่อสารทางการเมือง อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากการเมืองเป็นเรื่องของสิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยในเบื้องต้น คือ การใช้สิทธิในการเลือกผู้แทน ไปทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่แทนตน ดังนั้นประชาชนจึงแสดงออกด้วยการมีส่วนร่วมผ่านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพื่อที่จะไปเลือกคนดี คนมีความสามารถ และมีนโยบายที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและชุมชน นอกจากนี้ประชาชนยังเข้าไปมีบทบาทในชุมชน เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือหาข้อยุติปัญหาในชุมชน ผ่านการประชุม หรือการประชุมในชุมชน หรือการติดต่อกับทางราชการ เพื่อขอรับคำแนะนำหรือขอรับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ตลอดจนการสื่อสารทางการเมือง เพื่อพูดคุย แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น หรือติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทน ทองเล็ก (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสระแก้วในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2562” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในจังหวัดสระแก้วมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2562 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการสื่อสารทางการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญาณัฐ อปสิน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง” ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การออกไปเลือกตั้งเพราะต้องการเลือกคนดีเข้าไปปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติ และต้องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของส่วนรวม

นอกจากนี้ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ด้านการสื่อสารทางการเมือง อยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่าที่ผ่านมามีการเมืองประชาชน มักให้ความสำคัญการเมืองใหญ่ โดยละเลยการเมืองในระดับท้องถิ่นซึ่งจะมีกระแสโดดเด่นจะช่วงเลือกตั้งเท่านั้น อีกทั้งเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่อง

เฉพาะบุคคล ซึ่งมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งอาจจะมี ความแตกต่างกันไป เนื่องจากความรู้ อาชีพ รายได้ หรือประสบการณ์ ดังนั้นจึงไม่กล้าพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็น ในทางการเมืองกับบุคคลอื่น ๆ เพราะอาจมีความคิดเห็นต่างกันและอาจจะไปสู่ความขัดแย้งได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา นนทชิต (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นและการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล ส่วนใหญ่มีพฤติกรรม ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากการสื่อสารทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของการสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ใน ด้านของการเลือกตั้งผู้แทนท้องถิ่น และการกำกับดูแลการปกครองท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ใน ระดับสูงโดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

2) ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง แสดงให้เห็นว่าที่ผ่านมามีการ รัฐประหาร ทำให้เว้นว่างจากการเลือกตั้งมาเป็นระยะเวลาพอสมควร ส่งผลทำให้ประชาชนขาด ความสนใจการเมือง ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชน ก็เพื่อต้องการเลือกคนเข้าไป แก้ปัญหา โดยกำหนดเป็นนโยบายเพื่อบริหารงานเพื่อให้ชุมชนของตนได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยมีได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทางการเมืองด้านอื่น ๆ อาทิ ระบบการเมือง วัฒนธรรม ทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางการเมืองและอุดมการณ์ทางการเมือง ไม่สอดคล้องกับ สุทน ทองเล็ก (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสระแก้ว ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2562” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสื่อสารมวลชน สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมทางการเมือง มีอิทธิพลร่วมกันต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. 2562 ในจังหวัดสระแก้ว ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ซึ่ง สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้ร้อยละ 97.0

นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของ ประชาชนในจังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน สภาพแวดล้อมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านอุดมการณ์ทาง การเมือง ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง และด้านระบบการเมือง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ แสดง ให้เห็นว่า การเมืองในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากระบบอุปถัมภ์ ผู้นำชุมชนและ นักการเมือง จะสามารถกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ได้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ภายใต้องค์ประกอบของระบบการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมือง สอดคล้องกับ พงษ์พัต วัฒนพงศ์ศิริ และสุรียพร สลับสี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนต่อ

การปกครองท้องถิ่นในเทศบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านพัฒนาทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง ด้านความสนใจทางการเมือง และด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3) หลักการบริหารนิยธรรม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง แสดงให้เห็นว่า หลักการบริหารนิยธรรม จะส่งเสริมให้ประชาชนที่มีพื้นฐานศรัทธาในพุทธศาสนามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของจังหวัดอ่างทองมากยิ่งขึ้น ด้วยการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองยึดโยงกับระบบอุปถัมภ์ โดยมีผู้นำชุมชน นักการเมืองเป็นแกนหลัก ดังนั้นจึงสามารถกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ผ่านการประชุม หรือกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนกิจกรรมทางการเมือง บนหลักการ “สร้างความสามัคคี มีความรับผิดชอบ ยึดกรอบกติกา ศรัทธาผู้ใหญ่ ใส่ใจสตรี สดุดีองค์กร และแช่ช้องคนมีคุณธรรม” และสอดคล้องกับ เสนอ อัศวมันตา (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารนิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สามารถนำหลักการบริหารนิยธรรมไปบูรณาการเข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ความสามัคคีเป็นทีม และสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับการบริหารงานทั้งในด้านการบริหารจัดการบุคลากร การประสานงาน และการจัดองค์กร

นอกจากนี้พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ตามหลักการบริหารนิยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านไม่ขัดแย้งบังคับปกครองสตรี (สิทธิ เสรีภาพ) อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านการอารักขาคุ้มครองป้องกันธรรมชาติ (การสนับสนุนคนดี) ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ) ด้านสักการะเคารพ นับถือบูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส) ด้านสักการะเคารพนับถือบูชาต่อปูชนียสถานทั้งหลาย (องค์กรทางการเมือง) ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี) อยู่ในระดับมาก ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ โดยด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (ความสามัคคี) แสดงให้เห็นว่าประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ที่มีลักษณะของพุทธศาสนิกชนมีพุทธศาสนาเป็นบรรทัดฐานร่วมกันที่ยึดโยงประชากรที่มีความแตกต่างหลากหลายเข้าไว้ด้วยกัน ส่งผลให้ประชาชนยึดถือปฏิบัติตามวิถีชุมชนดั้งเดิมอันเป็นรูปแบบที่ถ่ายทอดมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ โดยการประพฤติปฏิบัติตามผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน ผ่านกิจกรรมตามประเพณีทางศาสนา และส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามหลักการบริหารนิยธรรมได้โดยปริยาย สอดคล้องกับ นิตินันท์ อินทโชติ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ในจังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ในจังหวัดชัยภูมิ โดยบูรณาการประยุกต์ หลักธรรมาภิบาลนิยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเน้นไปที่การมีส่วนร่วมหมั่นประชุมกันเองนิตย และการไม่เพิกถอนสิ่งที่บัญญัติ ทำให้ประชาชนมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

นอกจากนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ตามหลักอภินิหารธรรม ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ) อยู่ในระดับปานกลาง เป็นลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทอง มีข้อจำกัดในการเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ หรือหาข้อยุติในประเด็นที่เป็นปัญหาของชุมชน หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คนรุ่นใหม่ต้องเคลื่อนตัวเข้ามาทำงานในเขตชุมชน หรือในโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้จากความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ที่จะต้องหาเลี้ยงปากท้องและครอบครัวก่อนเป็นลำดับแรก ซึ่งระบบการเมืองจะมีความโดดเด่นในช่วงเวลาของการเลือกตั้งเท่านั้น สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติ สสว โส, และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคและเสนอแนะ ได้แก่ การเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นเรื่องไกลตัว ขาดความเข้าใจในหลักอภินิหารธรรม การเข้าร่วมมีบทบาทในชุมชนเป็นไปได้ลำบาก การติดต่อกับราชการมีปัญหาเรื่องความล่าช้า การนำเสนอข่าวไม่มีการประยุกต์หลักธรรมที่เหมาะสม จึงต้องให้ความรู้ถึงความสำคัญของการเลือกตั้งว่าเป็นสิทธิของประชาชนทุกคน ปรับปรุงกลไกการทำงานของระบบราชการ และประยุกต์หลักธรรมที่เหมาะสมมาประกอบเพื่อสร้างสังคมที่คนคุ้นชินกับการวิพากษ์วิจารณ์ความเห็นต่าง

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทองครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีปัจจัยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น สามารถนำเสนอผ่านกลุ่มประชากรที่มีการกระจายตัวออกเป็นสองเขตคือ กลุ่มแรกคือประชากรดั้งเดิมที่อาศัยตามเขตลุ่มน้ำ ประชากรกลุ่มนี้จะมีระบบการเมืองแบบจารีตวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและมีการถ่ายทอดวิถีชุมชนที่ผูกพันกับหลักการทางศาสนาเพื่อใช้ในการจัดระเบียบสังคม ในด้านของวัฒนธรรมทางการเมือง จะมีความเข้มแข็งตามแบบอย่าง ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ มีสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร ทำให้ยังคงรักษาจารีตประเพณีดั้งเดิมตามวิถีชุมชนเอาไว้ได้ ด้านอุดมการณ์ทางการเมืองมีลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองที่ผสมผสานเพราะประกอบไปด้วยประชากรหลายเชื้อชาติแต่หลอมรวมไว้ด้วยหลักคิดทางพุทธศาสนา และประชากรกลุ่มที่สองคือกลุ่มที่เคลื่อนตัวไปอยู่ในเขต

อุตสาหกรรมหรือประชากรที่ขยายตัวออกมาจากเมืองหลวง ประชากรกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่มีความทันสมัยและใช้แนวคิดทางการเมืองตามแบบประชาธิปไตยแนวทางสากล ระบบการเมืองอยู่บนฐานคิดของความเท่าเทียมในสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค มีวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม มีบริบททางการเมืองตามสังคมที่มีความทันสมัยและใช้อุดมการณ์การเมืองแบบประชาธิปไตย แต่ยังคงอยู่บนบรรทัดฐานของชุมชนที่อยู่บนหลักการทางพุทธศาสนา

องค์ความรู้จากการวิจัย

ปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

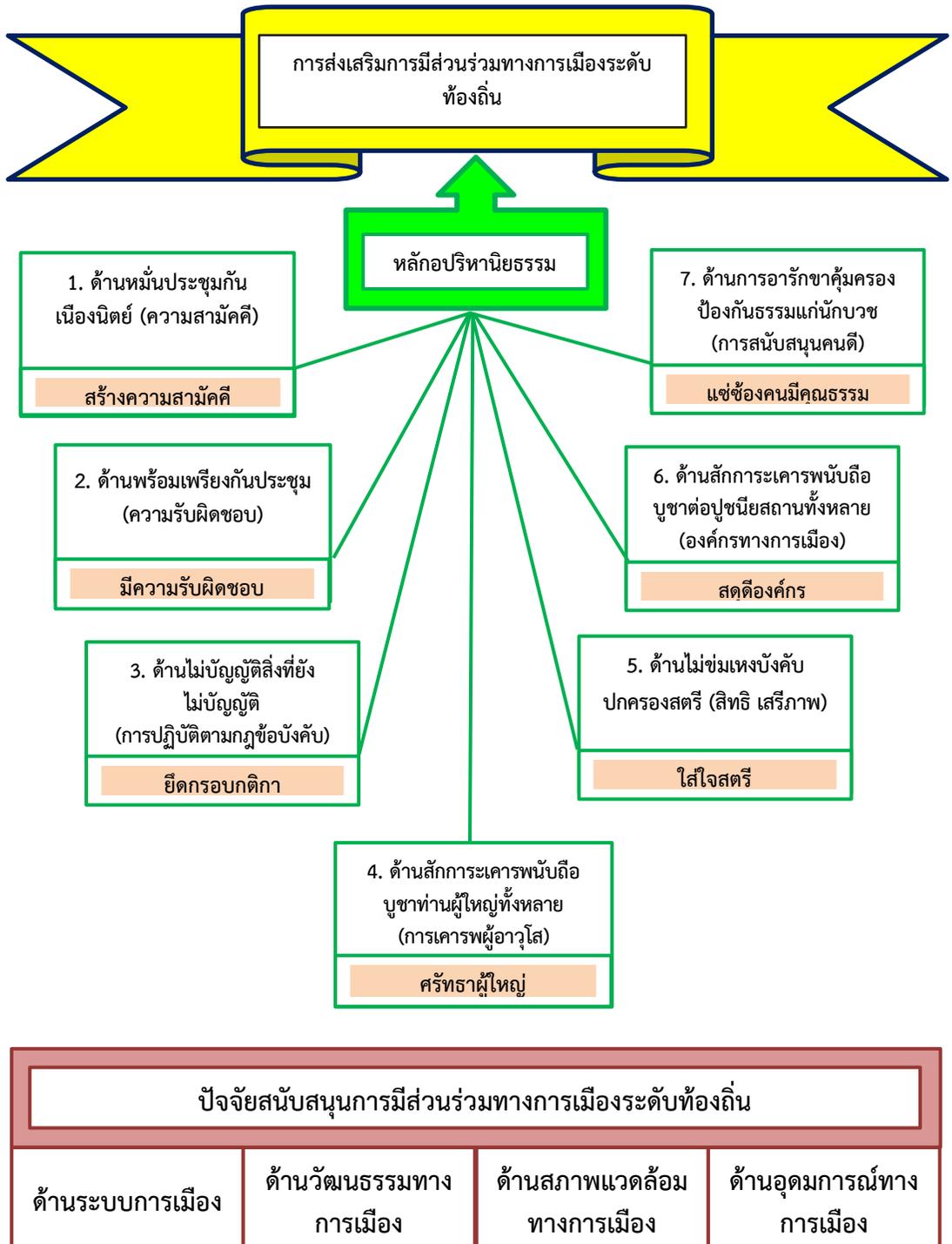
- ด้านระบบด้านระบบการเมือง** 1) สืบต่อมาจากระบบอุปถัมภ์ 2) เกิดจากผู้นำและนักการเมือง ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก หรือนโยบายจากรัฐบาล และ 3) ระบอบเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง** 1) ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่นนักการเมืองจากผลงานและการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน 2) เชื่อว่าการเลือกตั้งเป็นการแก้ปัญหาการก่อรัฐประหาร และ 3) ประชาชนเรียนรู้ประชาธิปไตยจากคนรุ่นเก่า ผู้นำชุมชน และเทคโนโลยี
- ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง** 1) การหาเสียงของพรรคการเมืองกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น 2) เกิดจากความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ที่สืบต่อมาจากบรรพบุรุษ และ 3) ได้รับอิทธิพลทางการเมืองจากเมืองหลวง
- ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง** 1) การเลือกตั้งเป็นจุดเริ่มต้นของระบอบประชาธิปไตย 2) เชื่อว่าระบอบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องสิทธิอันพึงมีตามรัฐธรรมนูญ และ 3) การออกไปเลือกตั้ง การใช้หลักสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค การทวงสิทธิ และการเคลื่อนไหวทางการเมือง

หลักการบริหารนิยม

- ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ (ความสามัคคี)**
1) ประชุมเพื่อหารือปัญหาของชุมชน 2) พูดคุยเรื่องการเมือง 3) เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และ 4) พบปะพูดคุยกับนักการเมือง
- ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม (ความรับผิดชอบ)** 1) เข้าร่วมประชุมเพื่อยุติปัญหาของชุมชน 2) เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน
- ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ (การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ)** 1) ใช้เป็นเครื่องมือในการขัดเคาะให้ประชาชน 2) ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง และ 3) เคารพกฎข้อบังคับตามที่กฎหมาย ไม่ทุจริตคอร์รับชั่น
- ด้านสักการะเคารพ นัถือ บูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย (การเคารพผู้อาวุโส)** 1) ให้ความสำคัญกับผู้อาวุโสเคารพผู้ให้การอุปถัมภ์ 2) สนับสนุนนักการเมืองที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และ 3) ยกย่องผู้ทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ
- ด้านไม่ข่มเหงบังคับปกครองสตรี (สิทธิ เสรีภาพ)** 1) ให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน 2) ส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียม และ 3) ช่วยเหลือ เยียวยา ปกป้องสิทธิ และเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่สตรีหรือผู้ที่อ่อนแอ
- ด้านสักการะเคารพนับถือบูชาต่อปุษนียสถานทั้งหลาย (องค์กรทางการเมือง)** 1) องค์กรการเมืองต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ 2) เคารพสิทธิ เสรีภาพ 3) เคารพผลการเลือกตั้ง ยอมรับมติเสียงข้างมาก 4) ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย และ 5) สนับสนุนพรรคการเมืองที่ทำงานเพื่อประชาชน
- ด้านการอารักขาคุ้มครองป้องกันธรรมแก่นักบวช (การสนับสนุนคนดี)**
1) สนับสนุนผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม 2) สนับสนุนนักการเมืองที่มีความเสียสละและความมุ่งมั่นทำงาน 3) ให้ความรักและเคารพ ยกย่อง และให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมทางการเมืองกับนักการเมืองที่ดี และ 4) ภายใต้ระบบอุปถัมภ์เชื่อว่าผู้นำทางการเมืองที่เป็นคนดี ย่อมจะนำพาสิ่งดี ๆ กลับเข้ามาสู่ชุมชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

- ด้านการเลือกตั้ง** 1) ให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งและติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง 2) พูดคุยเรื่องการเลือกตั้ง และ 3) เลือกนักการเมืองที่เข้าถึงง่าย มีจริยธรรม นโยบายมีความเหมาะสม
- ด้านการมีบทบาทในชุมชน** 1) ประชาชนมีส่วนร่วมการเสนอปัญหา วางแผน และดำเนินงาน ผ่านการประชุม 2) ผู้นำหรือนักการเมือง มีบทบาทในกิจกรรมที่เป็นประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน และ 3) ผู้นำหรือนักการเมืองสามารถกระตุ้นให้ประชาชนแสดงบทบาททางการเมืองได้มากขึ้น
- ด้านการติดต่อกับทางราชการ** 1) เพื่อขอคำปรึกษา คำแนะนำ หรือขอรับความช่วยเหลือ 2) เข้าร่วมการประชุมหรือการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 3) ติดต่อราชการผ่านคนกลางหรือใช้เทคโนโลยี
- ด้านการสื่อสารทางการเมือง** 1) รูปแบบอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ แบบทางเดียวและสองทาง และผ่านตัวแทนหรือผ่านเทคโนโลยี 2) ติดตามข่าวสารการเมืองจากสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และ 3) แสดงความคิดเห็นและพูดคุยปัญหาทางการเมือง

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการสื่อสารทางการเมืองให้มากยิ่งขึ้น
- 2) หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรกำหนดรูปแบบ/มาตรการ/วิธีการ และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยมีช่องทางในการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย
- 3) หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรกำหนดนโยบายหรือมาตรการ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม ได้อย่างกว้างขวาง
- 4) กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดสถานศึกษา จัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนหัวข้อ การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักอภิธานิยธรรม เพื่อปลูกฝังให้คนรุ่นหลังสามารถนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเมืองระดับท้องถิ่น ควรจัดให้มีกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านการสื่อสารทางการเมืองกับประชาชนในพื้นที่
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเมืองระดับท้องถิ่น ควรจัดให้มีเวทีสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นทางการเมือง หรือจัดกิจกรรมทางการเมืองในพื้นที่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- 3) หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน สามารถเข้าร่วมประชุม เพื่อแสดงความคิดเห็นผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ
- 4) สถานศึกษา ควรจัดให้มีการเรียนการสอน เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามหลักอภิธานิยธรรม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). รายงานผลการศึกษา เรื่อง การกล่าวหาการข่มขู่ ความผิดข้อทั้กทั้วงและพฤติกรรมการกระทำความผิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- นิติพันธ์ อินทโชติ. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไทย ในจังหวัดชัยภูมิ (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พงษ์พัฑฒ วัฒนพงษ์ศิริ และสุรีย์พร สลับสี. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเทศบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 1(2), 204 – 209.
- พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา. (2561). ประชาธิปไตยกับกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม. *วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์*, 2(1), 105-120.
- พระชาญชัย ทิสสวัสดิ์ และคณะ. (2563). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(1), 244-254.
- สุทนต์ ทองเล็ก. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสระแก้วในการเลือกตั้งทั่วไป ปีพ.ศ. 2562 (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุกัญญาณัฐ อบสิน. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์) พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสนอ อัครวัฒน์ตา (2557). รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอภินิหารนิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัฒนา นนทชิต. (2558). การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน*, 3(1), 35-49.
- อิทธิศักดิ์ วรกีจ. (2563). ความสัมพันธ์และรูปแบบของระบบอุปถัมภ์ในการเมืองท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอ่างทอง. *วารสารการวิจัยการบริหาร การพัฒนา*, 10(1), 151-157.